Το πλαίσιο της μεταρρύθμισης

Στον «αέρα» ο πολεοδομικός σχεδιασμός

Σοβαρές καθυστερήσεις οδηγούν εκτός Ταμείου Ανάκαμψης το 40% των μελετών του εθνικού προγράμματος. Το υπουργείο Περιβάλλοντος υποστηρίζει ότι τα σχέδια θα ολοκληρωθούν, έστω και με χρηματοδότηση από άλλες πηγές

Του **ΠΟΡΓΟΥ ΜΑΛΙΟΥ**

Στον «αέρα» βρίσκονται τα χρονοδιαγράμματα ολοκλήρωσης των πολεοδομικών σχεδίων σε όλη τη χώρα. Οι συνέχειες νομοθετικές αλλαγές, που γίνονται εντός του προγράμματος βρίσκεται σε εξέλιξη, η προσθήκη νέων απαιτήσεων στο αντικείμενο των πολεοδομικών σχεδίων και διάφορα άλλα –νομικά ή τεχνικά– εμπόδια οδηγούν σε σοβαρές καθυστερήσεις μεγάλο αριθμό μελετών. Μόλις περί του 40% των μελετών απεντάχθηκαν από το Ταμείο Ανάκαμψης, καθώς δεν θα έχουν ολοκληρωθεί μέχρι τα μέσα του 2026. Το υπουργείο Περιβάλλοντος υποστηρίζει ότι τα πολεοδομικά σχέδια θα ολοκληρωθούν, έστω και με καθυστέρηση.

Το πρόγραμμα «Κωνσταντίνος Δοξιάδης» καρίστηκε σε τέσσερις κύκλους και περιλάμβανε την εκπόνηση πολεοδομικών σχεδίων για 700 δημοτικές ενότητες. Στο ίδιο πρόγραμμα εντάχθηκαν και η εκπόνηση 13 μελετών Ειδικών Πολεοδομικών Σχεδίων (ΕΠΣ), που αντιστοιχούν σε 75 δημοτικές ενότητες. Ο συνολικός προϋπολογισμός υπέρβαινε τα 342,4 εκατ. ευρώ, εκ των οποίων τα 212,4 εκατ. ευρώ προέρχονται από το Ταμείο Ανάκαμψης.

Εξαιρετικά υποφαινόμενα ένα κομμάτι του αντικειμένου των πολεοδομικών σχεδίων να γίνει με χωριστές μελέτες, που επίσης ενισχύθηκαν στο Ταμείο Ανάκαμψης:

- Η εκπόνηση μελετών για τον χαρακτηρισμό δημοτικών οδών.

Το έργο αφορά στην καταγραφή του οδικού δικτύου, με σκοπό να υποστηριχθεί ποιο τμήμα αυτού θα «αναγνωριστεί» επισήμως – κάτι τη οποία επιτρέπει στις εκάστοτε αρχές δόμησης (καθώς γίνεται κάποιος, υπαιτίεται εκτός από την αρμοδιότητα και «πρόσωπο» με αναγνωριζόμενο δρόμο). Πάνω από τα μελέτες, που αφορά υποστηρικτικές περιοχές, έχει ολοκληρωθεί. Αντίθετα, το πακέτο των μελετών που αφορούν τον υπόλοιπο Ελλάδα δεν έχει κάν συντεθεί. Το πρόγραμμα έχει τον ηλίου ηλιόλ υποϋπολογισμό των 196,9 εκατ. ευρώ, εκ των οποίων τα 152,8 εκατ. ευρώ προέρχονται από το Ταμείο Ανάκαμψης.

- Η εκπόνηση μελετών για την αριθμήσεις οικισμών πρώτου 1923 ή κάτω των 2.000 κατοίκων.

Αφορά περίπου 50 δημοτικές ενότητες, που επιλέχθηκαν λόγω της ύπαρξης νομικών πρόβλημάτων ή άλλων ειδικών λόγων – οι οποιοθεσίες στου είναι γίνει με απόφαση νεμάρχη έκαν κριθεί ανεπαρκείς από το Συμβούλιο της Επικρατείας. Το έργο έχει προϋπολογισμό 7,6 εκατ. ευρώ, εκ των οποίων το Ταμείο Ανάκαμψης θα καλύψει τα 5 εκατ. ευρώ.

- Η εκπόνηση μελετών για την καθορισμό ζωνών υπολοιπόδας υγροδοκίας.

Σύμφωνα με την απόφαση ένταξης στο Ταμείο Ανάκαμψης (ΜΟΔ) χρειαζόταν τα 5 εκατ. ευρώ από τα 8 **εκατ.** ευρώ του έργου), ο λόγος ποιο ο καθορισμός των περιοχών δεν γίνεται μέσα από τα πολεοδομικά σχέδια είναι «σε περιπτώσεις ενώ συντρέχουν ειδικοί λόγοι ή δίνουν ιδιαίτερα προβλήματα που ορίζεται να αντιμετωπιστούν με τακτικές διοικήσεις, όπως η ύπαρξη μεγάλου αριθμού αυτών πρωτοφανούς οικιστικής δόμησης σε πρόσφατες δόμησης σε πρόσφατες δόμησης».

- Τέλος, στο Ταμείο Ανάκαμψης εντάχθηκαν τα αντιμετωπίζει έργα η καταβολή 300.000 ευρώ στο ΥΠΕΝ για «υποστηρικτικές δράσεις» και 3,9 εκατ. ευρώ (στον 1 εκατ. ευρώ ακόμα από τη ΥΠΕΝ) για τα διαχειριστικά έξοδα του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας, το οποίο ανέλαβε αντί του υπουργείου Περιβάλλοντος να υπηρετήσει τους διαγωνισμούς και να αναθέσει τις μελέτες.

Τεράστιες εκπτώσεις

Τα προβλήματα φάνεκαν πολύ γρήγορα. Στο πρώτο πακέτο μελετών του προγράμματος το καλοκαίρι του 2021 οι υπηρεσίες είχαν τεράστιες εκπτώσεις (από 55% έως 70%), με αποτέλεσμα ο διαγωνισμός να ακυρωθεί και να επαναπροκηρυχθεί. Στην πορεία προκύπτουν και άλλα προβλήματα, λόγω κακού σχεδιασμού από πλευράς της Γενικής Γραμματείας Χωρικού Σχεδιασμού. Για παράδειγμα, ο χρόνος ορισθέντος οικισμών κάτω των 2.000 κατοίκων «ανακαλύφθηκε» μόλις το 2024 (ενώ το πρόγραμμα ξέρει «τέμπε» από το 2021). Στη συνέχεια υπήρξε γνωστή σμηλοκή με το ΣΤΕ, το προεξαρκό διάταγμα ολοκληρώθηκε την άνοιξη του 2025, ενώ προ μηνός το ΥΠΕΝ νομοθέτησε... για να παρακάμψει το προεξαρκό διάταγμα. Ήτερο παράδειγμα είναι η προυόδεια, από το 2023, τις υποχρέωσεις εκπόνησης «ήθεσης φέρουσας ικανότητας» στο πλαίσιο του πολεοδομικού σχεδίου. Πρόκειται για κάτι που δεν περιλαμβανόταν στο αρχικό συμβατικό αντικείμενο.

Περαιτέρω, τα προβλήματα ούτων πράξη αποδεικνύονται πολύ πιο σημαντικά από ό,τι αρχικά –και μάλιστα επιπλέον– εκτιμήθηκε. Τη μια χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι τα πολεοδομικά σχέδια της Μύκονου και της Σαντορίνης, τα οποία απαιτούνται να γίνουν μέσω της (μια σύνταξης χρόνικά) διαδικασίας του ΕΠΣ. Οι συμβάσεις ανατέθηκαν το καλοκαίρι του 2022 και έπρεπε να τελειώνουν στο τέλος του 2023, ενάμισι έως δύο χρόνια. Λίγο χρόνο μετά, η υπόθεση παραμένει σε εκκρεμότητα.

Οπως είναι ευμένη, η υπηρεσία ολοκλήρωσε τα των πολεοδομικών σχεδίων εκτιμώμενης. Το αρχικό χρονοδιάγραμμα του Ταμείου Ανάκαμψης είχαν ο ανάθεση του 30% των συμβάσεων (για όλες τις παραβάσεις) να γίνει έως το τέλος του 2022 («πρόσημο 27»), η ανάθεση του υπόλοιπου 70% των συμβάσεων έως το τέλος του 2023 («πρόσημο 28»). Η τελική προθεσμία («πρόσημο 29») αφορά την έκδοση πιστοποιητικών από το υπουργείο Περιβάλλοντος έως το τέλος του 2025 ότι το πρόγραμμα ολοκληρώθηκε.

Πλην από μερικές ημέρες, το ΙΙΑΔΟΚ δημοσιοποίησε ένα απόσπασμα ή τροποποίησε 108 έργων ή ΕΠΣ. Οι συμβάσεις αναθέθηκαν τα